

การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบ
คาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี
Information Exposure and Community Participation in Low
Carbon Tourism Management for Enhancing Tourism in
Kanchanaburi Province

เมธิกา พ่วงแสง^{1*} และ อรจิรา ธรรมไชยางกูร¹
Maythika Puangsang and Onjira Tumachaiyangkul

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* Corresponding author e-mail: maythika.p@rmutp.ac.th

Received: 09/05/2024 Revised: 06/06/2024 Accepted: 21/06/2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร และความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ t-test, ANOVA (F- test) และการทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ข่าวสาร ส่วนใหญ่รับรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ ร้อยละ 90.25 และความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก และ 3) กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการ

ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า ความรู้ความเข้าใจ ($r=.849$) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($r=.969$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ การรับรู้ข่าวสาร

Abstract

This research is a quantitative study with the objectives to: 1) study media exposure and understanding of low carbon tourism management for enhancing tourism in Kanchanaburi Province, 2) study the level of community participation in low carbon tourism management for enhancing tourism in Kanchanaburi Province, and 3) compare personal factors, knowledge, understanding, and information perception with community participation in low carbon tourism management for enhancing tourism in Kanchanaburi Province. This study quantitative research with the sample group consists of 400 individuals from communities in Kanchanaburi Province, selected using convenient sampling. The research tools include questionnaires, statistical analysis such as frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing including t-test, ANOVA (F-test), and correlation analysis using Pearson's correlation coefficient. The research findings reveal that 1) Most of the information is received through the internet/social media, accounting for 90.25%, and the knowledge and understanding are at a moderate level. 2) The level of community participation in low carbon tourism management for enhancing tourism in Kanchanaburi Province is also at a high level. 3) The sample groups with personal factors such as age, education level, occupation, and duration of residence in the area exhibit different levels of participation in low carbon tourism management, with statistically significant differences at the 0.05 level. However, sample groups with different genders and average incomes show no significant difference in participation in low carbon tourism management. Additionally, it is found that knowledge, understanding ($r=.849$) and information

perception ($r=.969$) are the positive relationship with engagement is significant at the .01 level.

Keywords: Community Participation, Tourist Attraction Management, Low Carbon Tourism, Information Exposure

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจไทย โดยมีส่วนสนับสนุนอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้จากต่างประเทศที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 20% ของ GDP ในปี 2023 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างงานโดยตรงและโดยอ้อมจำนวนมากในประเทศไทย มีการประมาณการว่ามีผู้คนมากกว่า 4 ล้านคนทำงานในภาคส่วนนี้ งานเหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่การบริการในโรงแรมและร้านอาหาร ไปจนถึงการขนส่งและการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศไทย รายได้จากการท่องเที่ยวได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาสนามบิน ถนน และระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งไม่เพียงแต่รองรับนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชาวไทยด้วย หนึ่งในจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครคือจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง มีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย ที่ไหลขนานลงมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่ตัวเมืองกาญจนบุรี และด้วยความเป็นจังหวัดใหญ่ กาญจนบุรีจึงมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย หากจะเที่ยวกาญจนบุรีให้ครบถ้วน คงต้องใช้เวลาหลายวัน อีกทั้งแต่ละอำเภอมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายคอยต้อนรับนักท่องเที่ยว สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของกาญจนบุรี เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว สุสานทหารพันธมิตร เชื้อนครินทร์ เชื้อนวลชลธารณ์ สะพานมอญที่เป็นสะพานไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทย วัดไถ่น้ำ เมืองบาดาล ด่านเจดีย์สามองค์ เขาช้างเผือก น้ำตกไทรโยค น้ำตกห้วยขมิ้น น้ำตกเอราวัณ วัดถ้ำเสือ ด่านจามจุรียักษ์ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กิจกรรมที่เกิดจากการเดินทางท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนสู่ชั้นบรรยากาศเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม หลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับความยั่งยืนของการท่องเที่ยวที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม

การท่องเที่ยว เช่น เกิดมลพิษ การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และนอกจากนี้การรับรู้ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชน ผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนมีการรับรู้ทั้งในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งนี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า เมื่อจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจุดหมายทางการท่องเที่ยวหลัก ก็ย่อมเกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมายเช่นกัน และยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อมีการท่องเที่ยวสูง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมาย ก็ย่อมส่งผลให้เกิดปริมาณก๊าซเรือนกระจกสูงขึ้นตามไปด้วย จากการศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวพบว่า ความตระหนักต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวใน พ.ศ. 2565 ร้อยละ 94 ของผู้เดินทางชาวไทยยืนยันว่า การเดินทางอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญ และร้อยละ 75 ระบุว่า ข่าวสารล่าสุดเกี่ยวกับสภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น ส่งผลให้ตนตัดสินใจเลือกการเดินทางอย่างยั่งยืนมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีไปสู่การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว และเกิดความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวได้ต่อไป เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต้องเริ่มต้นจากสมาชิกในชุมชนหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ที่ต้องมีส่วนร่วมช่วยกันขับเคลื่อน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
- 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
- 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร และความรู้ ความเข้าใจกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร

อัญชลี นาคสีสุก (2554) กล่าวว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร จะจำแนกพฤติกรรม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารดังนี้ การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) และการเปิดประสบการณ์ (Experience Receptivity)

Klapper (1960) กล่าวว่า การรับรู้ข่าวสาร เป็นกระบวนการการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารที่เปรียบเสมือนเครื่องกรองโดยแต่ละบุคคล การกลั่นกรองข่าวสารสามารถกลั่นกรองได้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) การเปิดรับ (Selective Exposure) บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งข่าวสารที่ต่างกันออกไป 2) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) บุคคลจะเปิดรับข่าวสารโดยเลือกตามความสนใจเพื่อไปสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และมักจะหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกัน หรือเป็นข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง 3) การเลือกรับรู้และตีความ (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว บางครั้งผู้รับสารอาจไม่ได้ตีความข่าวสารนั้นเหมือนที่ผู้ส่งสารจะสื่อออกไป ขึ้นอยู่ที่บุคคลจะตีความหมายของสาร ในการตีความหมายก็มาจากทัศนคติ ประสบการณ์ สถานการณ์ ณ ตอนนั้น และ 4) การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลเลือกจดจำเฉพาะข่าวสารที่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ ทัศนคติของตนเอง ข่าวสารที่บุคคลจดจำจะมีเนื้อหาที่ช่วยสนับสนุนความคิด หรือความเชื่อเดิมที่บุคคลมีอยู่ (นาเดีย คุโน และคณะ, 2563)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ คือ สิ่งที่เกิดมาจากการสังสมจากการศึกษา การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมถึงความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ ทั้งการได้ยิน การฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา และ Good (1973) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับ และเก็บรวบรวมสะสมไว้ Senge (1990) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถที่นำไปสู่การกระทำที่มีประสิทธิภาพ และสุนันท์ ศัลโกสม (2542) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นความสามารถในการเก็บรวบรวมความรู้ และขยายความจำนั้นให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล ดังนั้นผู้ที่จะมีความสามารถในด้านนี้ได้ ต้องรู้ความหมายและรายละเอียดของเรื่องนั้นก่อน พร้อมกับต้องรู้ความเกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างชิ้นส่วนที่เคยเรียนมาแล้วโดยใช้ภาษาของตน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สัญญา เคนาภูมิ (2551) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ

เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ Cohen & Uphoff (1981) ได้อธิบายขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น ได้มาจากคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญจะต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับ Low Carbon Tourism

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ Low Carbon เป็นการสร้างทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อยคาร์บอน ซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อน โดยกิจกรรมท่องเที่ยวแบบ Low Carbon จะเกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งสถานประกอบการที่พัก ร้านอาหาร ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว และที่สำคัญคือตัวนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งนิยามของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) คือ กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นทางเลือกในการช่วยลดการปล่อยคาร์บอนให้น้อยลง เมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวแบบปกติ ในขณะที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมในการลดโลกร้อนโดยยังคงไว้ซึ่งความสะดวกสบายและความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยว (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2558)

จากแนวคิดที่กล่าวมา การรับรู้ข่าวสารจะเป็นการที่บุคคลเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย หากข่าวสารมีประโยชน์ต่อผู้รับและผู้รับสนใจข่าวสารนั้นก็ก่อให้เกิดความสำเร็จ

ในการสื่อสาร สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จะช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวแบบ Low Carbon จะเกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งสถานประกอบการที่พัก ร้านอาหาร ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว และที่สำคัญคือ ตัวนักท่องเที่ยวเองที่จะช่วยกันขับเคลื่อนให้ การจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีประสบความสำเร็จ

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบ คาร์บอนต่ำ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

3.2 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

สมมติฐานที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกในพื้นที่ชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกในพื้นที่ชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Cochran (1953)

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

โดย

- n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
- P คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม
- Z คือ ระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ $Z = 1.96$ ที่ระดับความเชื่อมั่น

95% ($\alpha = 05$)

- d คือ ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05

แทนค่าจากสูตรดังกล่าว

$$n = \frac{(.05)(1-.5)1.96^2}{.05^2} = 384.16$$

ได้จำนวนประชากร 385 คน โดยมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

3.4 เครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลทฤษฎีและข้อมูลปฐมภูมิ จากนั้นจึงได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบไปด้วยคำถามเพื่อใช้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แบ่งออกเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ 4 ด้าน คำถามมีลักษณะคำถามปลายปิดแบบ Rating Scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

5	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
4	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
3	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
2	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
1	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด

2.2) กำหนดนิยามศัพท์ปฏิบัติการเพื่อใช้ในการสร้างแบบบันทึกข้อมูล

2.3) สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

2.4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC)

$$\text{สูตร IOC} = \Sigma R/N$$

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ΣR = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 คือ แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 และข้อความที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยทำการปรับปรุงและตัดบางข้อ

2.5 ผู้วิจัยปรับปรุงข้อความตามข้อเสนอแนะและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

3.1) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Forms

3.2) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3) นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามประเด็นต่าง ๆ

4.51-5.00	คือ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	คือ อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	คือ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	คือ อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	คือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลใช้ t-test และ ANOVA (F-test) และกรณีที่มีย่อยสำคัญทางสถิติจะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) และความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ใช้การทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.25 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 29.25 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 46.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 21.75 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,000-30,000 บาท ร้อยละ 31.00 และอาศัยในพื้นที่ระหว่าง 5-10 ปี ร้อยละ 43.25

4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำนวน 264 คน (ร้อยละ 66.00) และไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำนวน 136 คน (ร้อยละ 34.00) และได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศ/จังหวัดอื่น ๆ จำนวน 173 คน (ร้อยละ 77.25) และรับข้อมูลข่าวสารในพื้นที่กาญจนบุรี จำนวน 91 คน (ร้อยละ 22.75)

ผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูล ช่องทางต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ จำนวน 361 คน (ร้อยละ 90.25) รองลงมา คือ โทรทัศน์ จำนวน 125 คน (ร้อยละ 31.25) ยูทูปเบอร์ท่องเที่ยว จำนวน 98 คน (ร้อยละ 6.50) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

n = 400

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน	264	66.00
2. ไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน	136	34.00
3. ได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศ/จังหวัดอื่น ๆ	173	77.25
4. รับข้อมูลข่าวสารในพื้นที่กาญจนบุรี	91	22.75
5. รับรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์	361	90.25
6. รับรู้ผ่านโทรทัศน์	125	31.25
7. รับรู้ผ่านยูทูบเบอร์ท่องเที่ยว	98	6.50

4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น จำนวน 398 คน (ร้อยละ 99.5) รองลงมา คือ โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัตถุดิบในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง จำนวน 394 คน (ร้อยละ 98.50) และนักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน จำนวน 376 คน (ร้อยละ 94.00) และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 143 คน (ร้อยละ 35.75) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

n = 400

รายการ	ตอบถูก(คน)	ตอบผิด (คน)
1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	324	76
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น	374	26

รายการ	ตอบถูก(คน)	ตอบผิด (คน)
3. โรงแรมหรือที่พักขนาดใหญ่หรือระดับ 5 ดาว ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุด เมื่อเทียบกับที่พักประเภทอื่น ๆ หรือขนาดเล็กไม่ใหญ่	245	155
4. ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือ ที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	143	257
5. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก่อให้เกิด การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	167	233
6. โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัตถุดิบในการทำอาหาร จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการ ขนส่ง	394	6
7. การใช้พลังงานทดแทนจะช่วยลดปริมาณการ ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	246	154
8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอน จากการเดินทางเท่านั้น	398	2
9. นักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือ ลดปริมาณคาร์บอน	376	24
10. การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คือ การท่องเที่ยว ที่ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรม ต่าง ๆ	365	35

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ระดับค่าคะแนน 6-7 คะแนน จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ
75.25 รองลงมา คือ ระดับสูง 8-10 คะแนน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 และ
ระดับต่ำ 0-5 คะแนน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจ ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้
ระดับต่ำ 0-5 คะแนน	37	8.50	6.59	1.624	ปานกลาง
ระดับปานกลาง 6-7 คะแนน	301	75.25			
ระดับสูง 8-10 คะแนน	62	16.25			
รวม	400	100			

4.4 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.44 และด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.04 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ	4.35	.727	มาก
2. ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ	4.44	.729	มาก
3. ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์	4.04	.786	มาก
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	4.16	.702	มาก
รวม	4.39	.684	มาก

4.5 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน		
	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	.121		✓
2. อายุ	.000*	✓	
3. ระดับการศึกษา	.000*	✓	
4. อาชีพ	.000*	✓	
5. รายได้เฉลี่ย	.065*		✓
6. ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่	.000*	✓	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ กับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ กับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ		
	Pearson Correlation(r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
ความรู้ความเข้าใจ	.849	.00**	สัมพันธ์สูง
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	.969	.00**	สัมพันธ์สูง
รวม	.896	.000**	สัมพันธ์สูง

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. สรุปผลและอภิปรายผล

5.1 สรุปผล

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน และได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Youtube เป็นต้น เมื่อพิจารณาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น และโรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัตถุดิบในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ที่ระดับค่าคะแนน 6-7 คะแนน และเมื่อพิจารณาในประเด็นของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่พบว่ามีความเฉลียวฉลาดที่สุดคือ ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ โดยเมื่อทำการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสาร กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำแตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ พบว่า ความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วม

5.2 อภิปรายผล

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน และได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศ/จังหวัดอื่น โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูลช่องทางต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม อินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ รองลงมา คือ โทรทัศน์ และยูทูบเบอร์ท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น รองลงมา คือ โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัตถุดิบในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง และนักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากร

ทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ระดับค่าคะแนน 6-7 คะแนน รองลงมา คือ ระดับสูง 8-10 คะแนน และระดับต่ำ 0-5 คะแนน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาไม่นาน หลายคนจึงยังไม่คุ้นเคย และอาจเป็นการท่องเที่ยวที่มีในเฉพาะกลุ่มบุคคลที่สนใจเท่านั้น ซึ่ง นิคมศมอักษรประดิษฐ์ (2558) กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) กรณีศึกษาพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายว่า ในการดำเนินการจัดทำนโยบายต้องทำการศึกษาข้อมูลจากบริบทของพื้นที่ก่อนการจัดทำนโยบาย เพื่อสถานประกอบการ มีการทำการศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณา โดยศึกษาจากพฤติกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมจนกระทั่งเสร็จสิ้น โดยในนโยบายจำเป็นต้อง 1) จะต้องไม่ส่งผลกระทบกับบริบทและวิถีชีวิตของชุมชน 2) รักษาไว้ซึ่งประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของพื้นที่ และ 3) ต้องมีการจัดการด้านการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพ โดยสถานประกอบการที่นำนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาปรับใช้ส่วนใหญ่กระทำโดยนำเสนอในรูปแบบของกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่าในสถานประกอบการส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้พลังงานทดแทนอย่างจริงจัง และพบว่าในกระบวนการบริหารจัดการนั้นได้มีการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านการเกษตรรวมอยู่ด้วย และได้จัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในเกาะ และสอดคล้องกับกรณีศึกษา เจริญลาภ (2557) ศึกษาความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ พบว่า ในการประเมินรอยเท้าคาร์บอนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน พบว่า กิจกรรมด้านการเดินทางทำให้เกิดรอยเท้าคาร์บอนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมด้านที่พัก และกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชายหาดหัวหินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-25 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงาน/ผู้บริหารในธุรกิจเอกชนมากที่สุด โดยมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางจากจังหวัดต้นทางมายังอำเภอหัวหินมากที่สุด คือ รถยนต์ส่วนตัว และนักท่องเที่ยวยังใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการเดินทางมายังชายหาดหัวหินมากที่สุดอีกด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกพักห้องพักราคาประหยัด และเลือกทำกิจกรรมว่ายน้ำดำน้ำมากที่สุด นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยว

แบบคาร์บอนต่ำด้านการเดินทางอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการพักผ่อน นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวชายหาดหัวหินไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน และนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจากสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่ง สัณญา เคนาภูมิ (2551) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตาม ประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ พบว่า ความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากกับการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จริยาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารบ่อยครั้งในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.08) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 มีการเสนอให้จัดตั้งกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวและศึกษาดูงานร่วมกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่

งานวิจัยนี้ จะช่วยให้จังหวัดกาญจนบุรีพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่ยั่งยืน และมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะช่วยยกระดับการท่องเที่ยวในจังหวัดและกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปล่อยก๊าซคาร์บอน รวมถึงสามารถใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการดำเนินการเป็นการนำผลการวิจัยนำไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม สร้างประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาครัฐควรมีการศึกษาเรื่องเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อเตรียมการรองรับกระแสนิยมของการเดินทางท่องเที่ยวทั้งจากภายในและนอกประเทศ

1.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) การวิจัยอนาคตภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อพยากรณ์ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในอนาคตว่ามีความต้องการท่องเที่ยวแบบใด และพื้นที่ควรพัฒนาบริหารจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบใด

2.2) ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพื่อให้ทราบข้อมูลชุมชน หรือพื้นที่ใดที่มีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อเป็นแนวทางหรือต้นแบบในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ สำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เลขที่สัญญา 66-107-09/3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565, 20 กันยายน). *กาญจนบุรี*. <https://thai.tourismthailand.org>
- กรรณิกา เขจรลาภ. (2557). *ความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จริยาภรณ์ เจริญชีพ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสารสนเทศ*, 16(2), 85-97.
- นาเดีย ภูโน, ภัทรพร อุดมทรัพย์, วรางคณา ตันทสันติสกุล. (2563). การรับรู้ข่าวสารและทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของประชากรในจังหวัดสงขลา. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 24(2), 1-9.
- นิคมศม อักษรประดิษฐ์. (2558). *กระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) กรณีศึกษาพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.
- สัญญา เคนภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุนันท์ คัลโกสม. (2542). *การวัดพฤติกรรมด้านความรู้และความคิด* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย.
- อัญชลี นาคสีสุก. (2554). *การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดผ่านกิจกรรมการตลาดด้านดนตรี (Music Marketing) ของผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2558). *Low Carbon Tourism* เที่ยวแบบคนไม่เอาถ่าน. โคคุน แอนด์ โค
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons.

Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. Cornell University Press

Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. McGraw-Hill.

Klapper, J. T. (1960). *The effects of mass communication*. The Free Press.

Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline Field: The Art and Practice of the Practice of the Learning Organization*. Boubleday/Cuurrency.